

Monik Šviter
Jedno u drugom

BOOKA.

Knjiga **115**

MONIK ŠVITER
JEDNO U DRUGOM

Naslov originala

MONIQUE SCHWITTER

EINS IM ANDERN

Copyright © 2015 Literaturverlag Droschl GmbH

Published by arrangements with Nabu

International Literary Agency, Firenze and Tempi

Irregolari, Gorizia

ZA IZDAVAČA

Ivan Bevc

Nika Strugar Bevc

© za srpsko izdanje

BOOKA

11000 Beograd, Kapetan Mišina 8

office@booka.in

www.booka.in

PREVOD SA NEMAČKOG

Marija Ančić

LEKTURA

Agencija Tekstogradnja

KOREKTURA

Borka Slepčević

PRELOM

Bodin Jovanović

DIZAJN KORICA

Jelena Šušnjar

ŠTAMPA

DMD Štamparija

Beograd, 2019.

Tiraž 2000

Sva prava zadržana.

Nijedan deo ove knjige ne može se koristiti
niti reprodukovati u bilo kom obliku bez
pismene saglasnosti izdavača.

JEDNO U DRUGOM
MONIK ŠVITER

Šta, kada, gde

1. **Petrus: Manje-više istom brzinom kojom čovek hoda.....11**
Hamburg, januar 2013 / Lencerhajde, Božić 1992/93.
2. **Andreas: Ne, ne tako. Bolje ovako.....24**
Hamburg, januar 2013 / Ciriš – jedno malo mesto u francuskom departmanu Alije, Ciriš, jul 1992 / Ciriš, jul 1993.
3. **Jakob: Dvanaest puta jesen.....47**
Hamburg, sredina februara 2013 / Salcburg–Ciriš–Frankfurt–Grac–Berlin 1994–2001.
4. **Johanes: Odlazak stranca.....66**
Hamburg, kraj februara 2013 / Berlin, proleće 2001.
5. **Tomas: Ono što on vidi.....84**
Hamburg, početak marta 2013.
6. **Natanael: Kvazipar.....101**
Hamburg i okolina, kraj aprila 2013.
7. **Filip: Onako BUM, ni iz čega.....117**
Hamburg, jul 2013 / Hamburg–Beč–Hamburg 2005/06.
8. **Metju: Organizator igre.....138**
Hamburg, oktobar 2013.
9. **Simon: Plivati i leteti.....159**
Hamburg–Ciriš, novembar 2013 / Ciriš, zima 1992/93.
10. **Tadeuš: Nekoliko sivih stepeni iznad nule.....183**
Ciriš, drugi advent 2013 / Salcburg 1993/94.
11. **Jakob Mlađi: Poslednja vožnja.....203**
Ciriš, treći advent 2013.
12. **Ti: Početi, iz početka.....222**
Ciriš, četvrti advent 2013 / Ciriš 1982. i 1993.

Clov: What is there to keep me here?

Hamm: The dialogue.

Samuel Beckett, *End Game*

Za tebe od mene

1. Manje-više istom brzinom kojom čovek hoda

Kada iznenada počneš da guglaš svoju prvu ljubav, to je tvoja reakcija na ono kuckanje koje čuješ pre nego što zaspíš, ili na ono još glasnije kuckanje koje čuješ kad se ujutro pogledaš u ogledalo i opaziš duboku, uspravnu boru između obrva. Uzalud pokušavaš da odrediš odakle to kuckanje dolazi, čas ti se čini da dolazi spolja, čas iznutra – sa tavana / iz glave – uporno ti izmiče.

Javlja se sve češće i sve je nedokučivije, baš kao i ove kasne večeri jednog petka u januaru. Deca su, kao i obično na kraju radne nedelje posle vrtića, bila iscrpljena i razdražljiva; celo veče su se svađala i naizmenično cmiždila, a kasnije se drala kao luda što moraju u krevet. Najzad spavaju, na trenutak je potpuno tiho, čak i pas nepomično leži na pokrivaču ispod mog pisaćeg stola, blenem u njegovu crnu dlaku sve dok ne primetim da mu se grudni koš diže i spušta; uzdišem, izdišem, začujem kuckanje. Najpre kratke, a potom, na smenu, i duže udarce čekićem. U beležnicu unosim crtice i tačkice. Ne razumem se baš u Morzeovu azbuku, no ostajem nagnuta nad tabelom sve dok ne ugledam nešto iole smisleno. Iole. DIM. VREME. DETE. Hm. (Druga opcija bila bi LXCH. TDAI. CRNE ili ETINAKSI. MESA. NDKI. Kako mi nije poznat nijedan jezik na kojem bi tako nešto imalo bilo kakvog smisla, odlučujem se za dim, vreme, dete.) Tišina. Moj muž, pretpostavljam, kao i svakog petka uveče kad

ne radi, u svojoj sobi čita i odgovara na imejlove koji su mu se nagomilali u toku nedelje, i tek će kratko pre ponoći napraviti fajront. Već duže vreme nameravamo da odemo negde zajedno. Negde. Sad on nema vremena, sad ga nemam ja. Dimvremedete!, proleće mi kroz glavu. Zatvaram beležnicu, zatvaram dokument u Vordu i otvaram novi prozor. U pretraživač unosim Petrusovo ime, ime moje prve ljubavi.

Spremna sam na mogućnost da možda neću pronaći ama baš ništa i da ću morati nezadovoljna da prekinem pretragu. Računam i na naznake postojanja žene i dece. Uostalom, zašto i on ne bi imao porodicu? Čak sam i na fotografije spremna. Ali ne i na ovo. Na ovo ne. Iako mi je Petrus još prve noći nagovestio da će se to desiti. Govorio je o letenju, za koje čovek nije sposoban, i o tome kako ga to čini beskrajno tužnim. Zatim je s letenja prešao na padanje, pa iznenada spomenuo i hodanje; nakon čega je, jer sam ga ja upitala „hodaš li?“, dodao: samo jedan korak, jedan jedini korak u prazno – i milina. Ispružio je ruke, kao da želi da poleti, pogledao me i nasmejao se. U sobu ulazi moj muž, niti je pokucao, niti me je pozvao po imenu, to čini tek retko, kad se posvađamo, kada je mnogo ljut, jako besan ili vidno uznemiren. Zauzeta si, pita me. Nisam, odgovaram i gutam knedlu: upravo sam saznala za Petrusovu smrt.

Jedva dišeš, kaže.

Da, samo ne znam zbog čega, vidiš i sâm da sedim.

Biće da je zbog toga. Okleva. Kao da želi nešto da mi kaže. Udiše, hitro okreće glavu i osluškuje, nemam pojma šta. Zatvara vrata.

Nešto se desilo?, pitam, no on odgovara: Ništa što ne može da pričeka. Zatvara vrata.

Izvlačim fioku s razglednicama i smesta pronalazim ono što tražim. Ogromnog, bradatog Hristofora u braon odori s nesrazmerno dugim nogama i majušnim Spasiteljem nalik lutki na ramenu. Na poledini piše: *Prikaz Svetoga Hristofora (oko 1400) u Crkvi Svetog Petra u Mistailu.*

Prstom prelazim preko Hristoforove odore, dotičem mu skut braon boje, zatvaram oči i prepuštam se. Onim danima kada nam je bio prvi put. Zima je, naša prva zima. Petrus i ja Božić 1992. provodimo kod Markovih roditelja, u njihovoj vikendici u planini.

Pahuljice padaju, u zavisnosti od toga koliko su vlažne, manje-više istom brzinom kojom čovek hoda. Nemam zimske cipele, pogotovo ne one pogodne za duže šetnje po snegu. Na sebi imam štikle, koje nosim cele godine. Kilometrima, i pored bola koji osećam u nogama. Na fakultetu ne pada sneg. Elfi gleda u moje cipele. Dobro, dete, znaš li ti gde se nalaziš? Klimam glavom, u Lencerhajdu. Elfin sin Mark i njegova devojka Liza pohađaju ista predavanja kao i ja, a i oni, baš kao i ja, stalno nose jedne iste cipele, samo planinarske. No ovde u hodniku kraj ulaznih vrata vikendice, na sebi imaju do kolena duboke čizme za sneg, dodatno postavljene i sveže premazane mašću, po rečima Marka, čiji je pogled uprt u moje štikle. Onda bolje da ostanem ovde, pogledam najpre prema vatri u otvorenom kaminu, pa prema stolici za ljuljanje od ratana i ovčijem krznu koje je Elfi preko nje stavila, a zatim i prema Ursu – zvaću ga tako jer sam mu zaboravila ime – koji zadubljen u neku istorijsku knjigu i ne čuje o čemu razgovaramo. Sedi u crnoj kožnoj fotelji s knjigom na kolenima i svaki čas diže naočare, u pravcu u kome mu se nekada nalazila kosa. One mu, međutim, uvek iznova padaju. Švajcarska kao mit. Identitet – nacija – istorija

1291–1991. Knjigu je dobio na poklon prošlog Božića. Mark sumnja da je uči napamet. Danas je 31. decembar. Tek što je prošlo podne. Za večeru ćemo imati fondi.

Al' prvo morate da ga zaslužite, kaže Elfi i iz komode vadi ukrštenicu i naočare za čitanje. Da ga zaslužimo? Smesta pomišljam na novac, jer ga nemam.

Da, kaže Elfi, šetnjom do Crkve Svetog Petra u Mistailu. Hoće da nas se otarasi, prevodi njen sin okrenuvši se ka meni, pa grli svoju Lizu i strasno je poljubi. Petrus uzima perjanu jaknu s drvene vešalice i oblači je. Spušta se u čučanj i vezuje pertle svojih *timberland* čizama. Za Božić mi je poklonio jednu knjižicu: *Dialogue in the Void*. Na engleskom je, biće mi potrebni i vreme i rečnik da je pročitam. Hajde s nama, kaže Petrus. Pogledom tražim kamin. Ovčije krzno me mami. I rečnik na polici iznad kamina. Hajde, kaže Petrus, vidiš da hoće da nas se reše. Mašući ukrštenicom, Elfi kreće na njega: Sram te bilo, nisam to rekla! Diže pogled prema Petrusu, koji je visok metar i devedeset dva. Njen Urs, koji bi mogao da se zove i drugačije, no ne mnogo drugačije, visok je svega metar i sedamdeset dva, njen sin Mark je tri centimetra viši, dok je ona sama dve glave niža od Petrusa. Ti si baš visok, kaže polako, svečanim tonom, pa zabacuje glavu unazad i zatvara oči. Petrus potiče iz jedne stare bogate porodice, čija je ukupna imovina poznata samo užem krugu prijatelja, a porodično stablo staro preko sedamsto godina. Elfi je to *odmah osetila*, izjavila je kasnije. Ma šta kaaaažeš!, povikala je saznavši to od svoga sina, koji je gosta raskrinkao već prve zajedničke večeri u vikendici: rođen bogat? Petrus je otvorio usta, nêmo se zablenuo u svoj sendvič sa sirom, zagrizao ga i stao pomno da žvaće. Svi pogledaše u mene. Očekivali su moju potvrdu. Uzela sam gutljaj mutnog soka od jabuke

koji je Elfi sama napravila, i pravila se da sam se zagr-cnula. Petrus mi nikada nije ponudio novac niti za toplu odeću niti za cipele. A sve i da jeste, ne bih ga prihvatila.

Hajde više, viču uglas Petrus, Mark i njegova Liza, spremni za polazak. Elfi odlaže ukrštenicu na ovčije krzno, u ruke mi gura čizme od fokinog krzna i kaže: Evo, ove su ti mekane i tople. Čizme od fokinog krzna! Onakve kakve su, navodno, sedamdesetih godina nosile naše majke. Svetlucavo srebrne, od pravog pravcatog fokinog krzna!

Premale su, kažem.

Trideset osam, kaže Elfi.

Nosim 39.

Elfi: Biće ti dobre.

Svi napeto gledaju kako guram desnu nogu u čizmu od fokinog krzna i još pre nego što zatvorim rajsferšlus primećuju: Vidiš da su ti dobre. Predivne su. Tesne su mi, kažem, no Petrus, Mark i Liza su već napolju; grudvaju se, a Elfi mi na rastanku kaže: Dovoljno su tople, ne trebaju ti ni debele čarape. Zatvara vrata. Jedna snežna cigla po-gađa me pravo u levo oko, pred očima su mi zvezdice, u glavi tutnjava, Petrus viče: Izvini!, i baca još jednu grudvu u mome pravcu. Hop, hop, Mark pljeska rukama, idemo, pokret! Nekoliko velikih koraka i Petrus je već kraj mene, grabi me i prebacuje preko ramena. Šta si to jela, stenje, teška si bar sto kila. Mark prti svoju Lizu na leđa i rže, pa kreće da kaska. Petrus ih sav zadihan, sa svojom stokila-šicom na leđima, prati puteljkom koji se spušta do Seoske ulice, zabacuje glavu i na nekih dvesta metara pre raskr-snice teatralno se ruši, baca me na leđa i svom težinom pada na mene. Stenjemo, oboje. Dobro, gde je ta crkva, pitam, a Petrus se smeje. Mark, povičemo uglas, ima li još mnogo da se ide?

Nema, kaže Mark, verujte mi, crkva je zaista nešto posebno, isplati se preći ih još nekoliko kilometara.

Nekoliko kilometara?

Još kao petogodišnjak je išao tim putem, nema razloga za brigu, biće to prijatna šetnja nizbrdo.

Bole me noge. Čizme od fokinog krzna su mi premale i pretesne. Iako sam ih ostavila poluotkopčane, noge kao da su mi u čeličnoj stezi. Osećam kako mi puls u risu oštro udara o nesavitljivu kožu čizama. Lencerhajdskom ulicom probijali smo se kroz selo, pokraj svih tih hotela i prodavnica sportske opreme, u koloni sa još na stotine skijaša s pancericama na nogama i skijama na ramenima. Kad god bi se neko okrenuo, skijama bi udario u glavu ili onoga iza, ili onu ispred sebe, čule su se psovke i smeh, a ponekad i jedno i drugo. Čutili smo. Hodala sam tik iza Petrusa, pogleda prikovanog za njegove pete, i stisnutih zuba brojala korake, kao da se nadam da će mi to smanjiti bolove u nogama. Na izlazu iz sela, Mark nas je jednim puteljkom odveo do obližnjeg imanja na kojem se proizvodilo mleko, pas u dvorištu besno je lajao, na metalnom se lancu trzao i žusto bacakao tamo-amo. Prošavši kroz imanje, stigli smo do planinske staze. Predah, krećem da uhvatim Petrusa za rukav, no on se ćutke spušta na kolena i nudi mi svoja leđa, i ja onda odlučno naskačem na njega i tako jako ga stežem oko vrata da on kaže nemoj, molim te, da me udaviš. A Liza kaže diha, diha. Stani, k-njiću, stani. Mark je poslušan i pušta je da ga zajaše.

Muškarci bi voleli da je pešačenje popularnije i da su staze utabanije. S nama na leđima hodaju jedan uz drugog i pri svakom koraku do kolena upadaju u sneg. Nakon svega nekoliko metara već teturaju od iznemoglosti, no ipak uspevaju da nas pokraj strugare, stolarske radionice

i terena za golf dovedu do *majenzesa*,¹ odakle put naglo skreće u šumu. Ne mogu više, kaže Petrus. Konačno, na to će Mark. Na ulazu u šumu nas zbate s leđa, pa se, na sve četiri, spuštaju u sneg. Jedva čekam da skinem čizme od fokinog krzna i proverim u kakvom su mi stanju stopala, koja više ne osećam. Ne čini to, kaže Petrus, nećeš moći ponovo da ih obuješ. Počinje da žmirka i rukom da pokazuje ka nebu. Kreće sneg.

U šumi iza *majenzesa* put se više nije video. Visok, tvrd, usled pljuska koji je padao u toku dana i noćnog mraza, rupičast sneg nam doseže do kukova i krcka nam pod nogama. Izdržala sam tačno 123 koraka, nakon čega sam skinula čizme s nogu i navukla ih na ruke, pa u vlažnim čarapama, stopala ukočenih ali slobodnih, nastavila dalje. Prvi koraci bili su najprijatniji koje sam ikada napravila. Ponovo sam ih brojala, iz navike, i ponovo se zaustavila na broju 123. Hladnoća mi je umrtvila stopala, više nego što bi to učinio bol, pokušala sam da pomerim prste na nogama, no nisam ništa osetila, osim bolnog kuckanja, koje mi se u trzajima širilo nogama i teralo me da kleknem. Samo što nismo stigli, povikao je Mark s poprilične udaljenosti, a Petrus, koji je bio na svega nekoliko metara od mene, doviknuo mu je: Mark, priznaj da nemaš blage veze gde smo!

Zna on ovu šumu još od zabavišta, odgovorio mu je Mark, ne može njega sneg da zavara, i žmurečki bi našao put.

Petrus se okrenuo ka meni. Kako je lepo ovde! Zašto ne bismo malo priseli. Nežno mi se nasmejao. Pogledala sam ga i, kao toliko puta do tada, nisam znala da li se šali ili

1 Površine na kojima se nalazi najmanje jedna kućica ili koliba i štala, najzastupljenije u švajcarskim kantonima Graubinden i Vale, zapadnom Tirolu i Forarlbergu. (Prim. prev.)

ne. Ostajemo ovde. Kao metkom pogođen stropoštao se u sneg. Dođi, lezi pored mene!

Videćeš, začas ti više neće biti tako hladno. Mark i Liza su nastavili da koračaju i već su nam izmakli iz vida. Nakon nekog vremena Petrus je prestao da odgovara. Podigla sam se i zaleđenim čarapama krenula na njega, uhvatila sam ga za ruku, podigla ga i stala da ga po blagoj vejavici vučem za sobom, prateći duboke, tvrde tragove u snegu koje su iza sebe ostavili Mark i Liza, ne baš sigurna da ću tako pronaći izlaz iz šume i stići na toplo. Mora da mi je negde usput skliznula desna čizma s ruke. Tek kada smo, po mom subjektivnom osećaju nekoliko sati kasnije, stigli do Svetog Petra u Mistailu, primetila sam da je nema.

Mark je tresao vrata crkve. Šutirao ih je iz sve snage. Izgovarajući pretnje i psovke – rečnik mu je bio neverovatno bogat – udario je u vrata sve dok ga ruke nisu toliko zaboljele da je odustao. Liza je blenula u pod. Potražila sam Petrusov pogled, stajao je sa strane i sve pomno posmatrao. A onda je, sa autoritetom nekoga ko je četiri godine stariji, lupio Marka po leđima. Dođi! Da vidimo da nije...

Da nije – šta? Mark je trljao podlakticu.

Da nije slučajno neki prozor otvoren.

Svašta, progundao je Mark, otvoren prozor na crkvi, pa ipak krenuo za Petrusom. Prateći ga, napravili smo krug oko crkve. Sneg, koji je sada već gusto sipao, napadao nam je u debelom sloju na kape i nakon svega nekoliko trenutaka pretvorio nas u grupu osedelih staraca. Petrus je, kako prikladno, izgledao najstarije i najdostojanstvenije od svih nas, jer je nosio kapu s naušnicama i šal preko usta, koji su učinili da mu kosa bude talasasta i seda, a brada puna. Apostol Petar, rekla sam mu, debela bakica, uzvratilo mi je.

Stojimo ispred građevine koja podseća na malu kapelu i kroz otvor posmatramo na stotine, počinjem da brojim, na hiljade pažljivo naslaganih kostiju, butnih kostiju i lobanja, glatkih, čistih i urednih, sličnih besprekorno naslaganim cepanicama za loženje, koje ovde stoje ispred svake kuće.

Ono što mi jesmo, vi ćete postati, ono što vi jeste, mi smo bili – piše na drvenoj ploči među kostima.

Kosturnica, šapuće Petrus, pogledaj.

Ne moraš da šapućeš, više te ne čuju, kaže Mark, namerno glasno, nakon čega obojica počinju da se smeju.

Hvatam Petrusa za ruku. Moje noge! Idemo dalje?

Liza zaprepašćeno pilji u moje čarape.

Sve je u redu, kažem, samo ih više ne osećam.

Elfi mi je preko Ursa poručila da je vrlo tužna zbog gubitka čizme. Zatvorila se u kuhinju kako bi pripremila fondi od sira, ne želi da je iko ometa. Mi bismo u međuvremenu mogli da postavimo sto, pripremimo posudu s plamenom i iseckamo hleb. Upetoro smo sve obavili u najkraćem mogućem roku, pa zbunjeni stali oko stola. Urs se nakašljao: Elfi je veoma tužna zbog gubitka čizme.

Zaista mi je žao, rekla sam.

Šta će joj samo jedna čizma? Pa to je smešno, cipela bez partnera je beskorisna, izlišna, ništavna.

Mark je pažljivo slušao svog oca i nakon smešno i partner klimnuo glavom. I ja sam klimnula glavom, pa pogledala Petrusa, koji se suzdržavao da ne zevne. Uzaludno. Toplota, izvinio se, i kafa Luc. No Urs ga nije čuo. Te su me čizme onomad koštale čitavo bogatstvo. Poklonio sam joj ih pre, čekaj, koliko ima, pre tačno dvadeset tri godine, da, prošle su već pune dvadeset tri godine otkad smo

prvi put zajedno došli ovamo. Urs je zablistao i odjednom zanemeeo. Petrus je ponovo zevnuo. Dok smo Liza i ja u gostionici nedaleko od crkve naizmenično pijuckale našu prvu čašicu tople rakije s kafom,² on je već bio popio četiri. Ne obraćajući pažnju na piće, Mark je iznenada stavio pesnicu u usta, zagrizao je i zasiktao. Obraćao se nekom nevidljivom *prokletom idiotu, nekoj glupoj majmunčini, tupsonu bez i trunke mozga*. Zatim se uspravio, glasno udahnuo i izdahnuo, uzeo svoju čašu i ispio je do kraja. Nasmejao se. Još jednu?

Petrus je klimnuo glavom, ali se Liza usprotivila, uskoro će mrak, krajnje je vreme da krenemo. Mic po mic i ja ponovo osetih svoja stopala, najpre žmarce u prstima, zatim sa svih strana svakoga časa sve brže i brže peckanje, a na kraju i toliko bolan unutrašnji pritisak da sam imala utisak da će stopala da mi eksplodiraju. Gledala sam kroz prozor u sumrak. Ulična svetla su gorela. Jaka vejavica. Pahulje kao da su padale naviše, sa asfalta ka nebu. Petrus se udaljio od stola i za masivnim drvenim šankom se raspravljao s kelnericom. Žena je odmahivala glavom i smejala se, pa rekla: Ma, naravno! Naravno!

Kada se vratio za sto, stavio je ispred mene jednu razglednicu. Nažalost, nemaju nijednu s kosturnicom, rekao je, ali evo ga zato Sveti Hristofor. Onaj kojeg bismo videli da crkva nije bila zaključana. Stavio mi je ruku na rame. Baš čudno da su ga stavili unutra, pošto on čuva od smrti, uglavnom ga oslikavaju po spoljašnjim zidovima. Kažiprstom je prošao po Hristoforovoj odori. Ovaj ovde ti je visok punih sedam metara.

2 Napitak omiljen u Švajcarskoj, pogotovo u hladnim zimskim danima: rakija od šljive ili kruške zagrejana sa šećerom, s kafom, ponekad i vreloom vodom. (Prim. prev.)

Okrenula sam razglednicu. Kako znaš?

Znam.

I nosi –

grehe celoga sveta.

Zar to ne radi mali Isus?

Radi.

Mark i Liza su ustali i krenuli ka izlazu. Petrus je i dalje sedeo. Naručio je taksi, kaže, i još jednu turu rakije s kafom.

Urs je pročitao knjigu do kraja. Elfi je odgonetnula sve zagonetke iz svoje sveščice. Brinuli su se. Elfi je čak pozvala i policiju, ali ju je čovek koji se javio nezainteresovano saslušao i pozeleo joj srećnu Novu godinu. Elfi i Urs su seli uz kamin i satima nas čekali, sve dok Ursov donji kapak nije zatreperio, a Elfine ruke zadrhtale. Kada smo ušli na vrata, Elfi je vrisnula, a mi se stresli od straha. Potpuno sam vas zaboravio, kazao je taksista kad je konačno stigao. Kad sam vas se setio, već sam bio kod kuće, smesta sam se ponovo obukao i – evo me! U međuvremenu je napadalo toliko snega da po pravilu ne bih smeo da vozim bez lanaca, no ne isplati mi se da se cimam zbog ove jedne, poslednje vožnje u godini. Uđite, molim vas. Ne sećam se vožnje. Ali zato se sećam Elfinog vriska. Njenog izraza lica. I razočaranog pogleda, koji je uputila Petrusu ćutke prolazeći kraj nas na putu ka kuhinji, gde je, po rečima njenoga glasnika Ursa, htela u miru da pripremi fondi. Bilo je već prilično kasno kada smo seli za sto i počeli da umaćemo komadiće hleba u sir. Svaki zalogaj smo zalivali čašicom višnje. Elfi do ponoći nije izustila ni reč. Kada su se začuli zvuci zvona, skočila je sa stolice i povikala „Srećna Nova!“, pa svakome pojedinačno, čak i meni, uprkos

tome što sam joj izgubila čizmu od fokinog krzna, pala oko vrata. Zatim je stavila turban od žute svile na glavu i obznanila da će da nam gleda budućnost. Videla nas je u parovima, sa sve razdraganom dečicom, a u još daljoj budućnosti, slika je bila daleka, no, kako nas je uveravala, i dalje jasna, i sa unucima. Petrus se nasmejao, a Elfi mu je poslala poljubac. Tako se završilo, i to veče, i ta godina.

Mark je kasnije, već su bili u braku, svoju Lizu izbacio iz kuće. Zbog ljubomore, napakovao joj je vezu s njenim lekarom za kožne bolesti, kojeg je zbog neurodermatitisa s vremena na vreme posećivala jednom nedeljno. Neposredno posle toga Liza je izjavila da ju je Mark zlostavljao. Ostavila ga je, pa je neko vreme, nisam jedina koju je to zbunilo, živela kod njegovih roditelja Elfi i Ursa. Dece nisu imali. (No to sam sve saznala zaobilaznim putem.)

Ja sam Petrusa ostavila u godini koja je usledila po onoj koju smo započeli u Lencerhajdeu, na jesen, nakon što mi je moja drugarica Katrin jednog svežeg julskog dana saopštila da me je Petrus godinu dana ranije prevario s njom. Pritom, i ja sam njega prevarila. Ali ovo s Katrin, to je čista izdaja, rekla sam samoj sebi odlučno. Još neko vreme održavali smo kontakt, no onda je i to zamrlo. Potrebno mu je da bude sam, rekao je, što je i meni odgovaralo.

Jedno od dece plače. Videćemo hoću li izdržati da ne ustanem pre nego što moj muž izađe iz svoje sobe, upali džepnu lampu i ode da ih obiđe. Pas izlazi ispod stola i prekorno me gleda. Pa dobro, nisam gluva, kažem. Pokušavam da ne obraćam pažnju ni na psa, ni na plač. U predsoblju nalećem na muža. Ja ću, kaže. Važi, kažem. On odlazi levo ka dečjoj sobi, a ja desno, nazad u svoju radnu. Čitam ono što sam napisala. Gledam kroz prozor. Pada sneg. Zamisljam Petrusa na otvorenom prozoru osmog sprata.

Još je prve noći, za kuhinjskim stolom zajedničke prijateljice, one koja nas je upoznala, sa skrivenom namerom, je li, kako je kasnije izjavila, rekao:

Čim budem u prilici, odlazim.

Kuda?

Odavde.

Kuda?

A onda je raširio ruke i nasmejao se.

2. Ne, ne tako. Bolje ovako

Prvo što mi je palo na pamet jeste da pišem Andreasu. Zovem ga tako zato što je Petrusov brat i zato što mu to ime pristaje.

~~Upravo sam čula šta se desilo, moje iskreno saučešće. Ne. Moje iskreno sa Ne.~~

~~Pokušala sam da stupim u kontakt s Petrusom i saznala da~~

Ne, ne tako. Bolje ovako:

Iznenada sam osetila čežnju za prošlim vremenima. Kada sam u Gugl unela Petrusovo ime, naišla sam na sledeće: Javna ličnost. Bio je nemački istoričar, izdavač i profesor. Bio je.

Umro je 17. novembra 2008. Pre više od četiri godine! Ja sam tada bila u drugom stanju. Malo pre toga konačno sam zatrudnela i stavila tačku na svoj dotadašnji život, u kojem je sna, hrane, odmora i nege bilo nedovoljno, ali zato alkohola, kafe i duvana napretek. Sve mi je to strašno teško palo, odvikavanje od pušenja bilo je više nego jezivo, po ceo dan sam vodila iscrpljujuće razgovore čas sa cigaretom i detetom, čas sa detetom i cigaretom. Nikome se više nisam radovala, nikome, osim detetu. Niko mi više nije nedostajao, niko, osim cigarete. U glavi mi je bila zbrka. Nisam mogla da pišem. Kao da je zajedno s cigaretama nestao i sav moj duhovni život. Da li je to bilo ono što sam želela, pitala sam se, da se lišim svog duhovnog života?

Negde u to vreme Petrus je odlučio da sa osmoga sprata skoči kroz prozor. Otišao je a da ja to nisam ni primetila. Zar je moguće da me je toliko pogodila vest o smrti čoveka koji mi godinama nije nedostajao.

Iako svesna činjenice da je glupo da mu sa četiri godine zakašnjenja izjavim saučešće, nakon duge noći i milion napada nostalgije počinjem da tražim Andreasovu adresu.

Ukucavam mu ime u nekoliko pretraživača i društvenih mreža. Izgleda da je živ i da je član upravnog odbora neke, ček-ček, šta je to, a-ha, neke velike škotske banke. *Chief Risk Officer*. Zamišljam ga, od pete do glave u ručno izrađenim brog cipelama, u uskom, strukiranom odelu od kašmira sa svilenom kravatom i maramicom od istog materijala u džepu sakoa, sveže obrijanog i, naravno, ćelavog, kakav je i onomad bio. Samo momenat. Dobro, šta je ovo? Čkiljim: na sebi ima do kolena duboke, potpuno crne, široke gumene čizme s debelim đonom, stare, isflekane pantalone braon boje, kariranu košulju od flanela i pušku. Pušku? Da, pušku. Nišani u svoju braću i u mene, i iz usta ispušta salve različitih zvukova, pištanje, pucnjava, praskanje, sve dok odjednom, tako sâm od sebe, ne prasne u smeh, čime paljba biva prekinuta, a mi oslobođeni. A usna? Kako li mu izgleda usna nakon svih ovih godina? Tražim je među *slikama*, ali je ne vidim. Iako je ona sve veća. Ne mogu da verujem, pa ovo ovde na ekranu, to uopšte više nije ni gornja usna, to nije ona grubo skrpljena, na brzinu zašivena, zarasla usna. Ovo što tu buja, to je nešto drugo, to je jedna omražena, odavno završena, u paramparčad razbijena priča, čiji mu ostaci i komadići, na gomili i jedno na drugom, uvek iznova nagrđuju pojavu i lice.

Odjednom je bilo leto. Probudili smo se ošamućeni i zbunjeni, otkud sad pa sparina usred jutra.

Proleće je sa sobom donelo mnogo pljuskova, cveće i drveće se, iako kasno, rascvetalo kao da više nikada neće imati prilike da se rascveta; nije to bilo nežno zelenilo, već ono tamno, bujno, koje baca teške senke. Perom patke koju je koristio kao obeleživač za knjige Petrus me je milovao po leđima. Ruka bi mi se, kazao je, zalepila za tvoju kožu, hajmo na plivanje. Vozili smo bez ruku ispod krošnji drveća duž obale, svetlo i senke smenjivali su se brzo i odlučno, a mi smo vozili toliko blizu jedno drugom da su kormani hteli da nam se ukrste. U jednom momentu Petrus je rekao: Za dve nedelje moram da idem, na šta sam ja pala s bicikla i povredila koleno. U Francusku, da čuvam ovce, dodao je sklanjajući mi kamenčiće sa rane. Namrgođeno sam ga pogledala, nisam mogla da verujem da to čujem.

Nisi mi to dosad spominjao.

Nisam? A ja mislio da jesam.

Ustala sam, podigla bicikl, sela na njega i iz sve snage počela da okrećem pedale. Krenuo je za mnom. Kada se našao tik iza mene, uzviknuo je: Nema šanse. Krajičkom oka sam ga videla kako mi se približava i kako pušta korman; zgrabio mi je desnu ruku, ispravio me i podigao ju je, kao rampu, u stranu. Zatim je vrisnuo i pao s bicikla, i sada sam ja bila ta koja je čistila njegovu ranu na kolenu. I ne samo nju: lakat mu je bio odran, članak na nozi iščašen, a zglob na ruci nagnječen.

Ti nisi normalna, rekao je i pogledao me još namrgođenoije nego ja njega ranije.

Žao mi je.

Nije ništa rekao.

Nakon plivanja – i pored povreda od pada, Petrus je isplivao svoja standardna tri kilometra kraul, a ja, po običaju,

svojih nekoliko dužina prsno; Petrus je koristio tuš pored bazena, a ja onaj u svlačionici – na izlazu uz okretnu rampu najzad je prekinuo tišinu i upitao: Hoćeš sa mnom?

Naravno, odgovorila sam.

Zakupac im je otišao na odmor četiri nedelje. Farma ovaca nalazila se usred centralne Francuske, u onom delu iz kog potiču Burboni, čiji je grb i dan-danas grb celoga departmana, na samoj ivici šume velike koliko i sâm Pariz i sačinjene od skoro sve samih hrastova, dvadeset do trideset metara visokih hrastova kitnjaka.

Petrusova majka je farmu kao svadbeni poklon dobila od svoga dede, i ona će jednoga dana, baš kao i mnogobrojni drugi posedi, poljoprivredna i šumarska preduzeća, livade, šume i vinogradi širom Evrope, Kanade i Južne Afrike, pripasti Petrusu i njegovoj braći.

U toku prve nedelje, bilo je to početkom jula i dani su bili vreli, u pozajmljenim gumenim čizmama veličine 45 obilazila sam štalu i promatrala ovce, sve dok mi se nije učinilo da i one u mene gledaju; pravila sam se da me zanimaju poljoprivredne mašine, sve te alatke i sva ta oprema koja je visila po stajama za jagnjenje i uzgoj, sve dok mi Petrus nije dao do znanja da se iz aviona vidi da se došćujem; u štiklama sam izvidila sve livade i staze u okolini, čak i obližnje selo u njegovu staru, u romaničkom stilu građenu crkvu, koja je meni, međutim, delovala krajnje neinspirativno i neukusno, i ceo jedan dan sam provela hodajući, bosa, po hrastovoj šumi. Toga sam se dana tako izgubila da sam već počela da se mirim s činjenicom da ću noć provesti u nepoznatom, u blizini jelena, divljih svinja i šumskih sova, kad se u jednom trenutku ispred mene, tako iznenada i nečujno da sam se u sekundi sledila od straha, pojavio jedan planinar. Smirila sam se tek kada je

blagim rečima i zadivljujućim brojem gestova i pokreta ruku stao da mi objašnjava kako da stignem do sela. Mahao je rukama u svim pravcima i smrdeo na svinje. Kad god bih klimnula glavom i rekla *entendu, merci beaucoup, Monsier*,³ on bi dodao još jedno komplikovano, mahanjem rukama praćeno objašnjenje, i tako sve dok se ja nisam okrenula i otišla. Što je on, reklo bi se, jedva dočekaao.

Toliko o okruženju. Ja, u stvari, nisam ni imala vremena da se bavim šumom i livadama, urođenicima i ovcama, jer sam u toku te četiri nedelje htela da napišem seminarski rad o Beketovoj drami *Idi mi, dođi mi*, koja ima ukupno sto dvadeset reči i zauzima pune dve stranice, da, znam, skroman projekat, pomislićeš, što bi i bilo tako, da rad, i pored kratkog dramskog teksta, nije morao da bude dugačak uobičajenih trideset stranica. I tu se stvar zakomplikovala. Moja skromna namera bila je da tekstu pridem na jedan sasvim nov, provokativan način, i tako suštinski doprinesem izučavanju Beketovog dela. Nema veze što sam tek završila prvu godinu studija. Upornom meditacijom doći ću do rešenja zagonetke koju je Beket ovim komadom i sebi i nama zadao. Čitava prepodneva, čitava poslepodneva hodala sam u svojim visokim štiklama po kući u potrazi za ključem dela, od kuhinje preko kupatila do kreveta, išla bosa po vrelom šljunku od kuće do kamene klupe na ulazu u imanje, koja bi mi već nakon kratkog vremena postala neudobna. Obula bih jedne od onih ogromnih crnih gumenih čizama broj 45, kojih je na desetine bilo svuda okolo i koje su očigledno pripadale Vilijamu, zakupcu, pa po uskim travnatim stazicama, između zida i đubreta, velikim tihim koracima hodala tamo-amoo. Uranjala sam u

3 Razumem, hvala vam, gospodine. (Prim. prev.)

majstorove reči i uputstva kao u proročanstva. Mogu ja to, rekla sam samoj sebi i pri svakom koraku, mrmljajući Beketov tekst, prizivajući rešenje i mlatarajući rukama, klimala glavom, sve dok mi jednoga dana, pravo iz ovčarnice ili sa livade, nije prišao Petrus i zaustavio me. Bio je, kao i uvek, u pratnji ona tri psa razbarušene dlake, ona tri border kolija, koji su navodno bili veliki stručnjaci u svojoj oblasti, čuvanju ovaca, poticali iz najstarije i najuglednije pasmine i uzgajivačnice u Velikoj Britaniji, i razumeli samo engleski. Sve što sam umela da kažem i sve što mi je bilo potrebno da bih mogla da opštım sa tim meni krajnje sumnjivim psima bilo je „Lie down“. Čım bih ih ugledala, uzviknula bih *lie down*, i oni bi smesta, čak i ako bi tog momenta bili na putu ka punım činijama, legli i stali da me posmatraju nestrpljivo, ali, moram priznati, i krajnje prijateljski. Kako nisam imala blage veze šta znači *ustani i kreni, radi šta hoćeš ili jedi mi iz ruke*, Petrus je bio taj koji je tim zamršenım, meni, iako je tvrdio da zna engleski, potpuno nerazumljivım uputstvima pokretao pse. Ustali bi, napravili nekoliko koraka, spustili se na stražnjicu, podigli najpre jednu, a onda i drugu šapu i tri puta kratko zalajali, otkasali do činija s hranom, udobno se smestili i čekali. Petrus bi ih pohvalio, porazgovarao bi s njima, pa im dao dozvolu da jedu. Kada sam ga pitala šta im je rekao, odgovorio mi je: Prokomentarisao sam im ućınak, kazao im šta je bilo dobro, a na ćemu još moraju da porade. *Apropos*, izgovorivši tu lepu francusku reć okrenuo se ka meni i zagledao mi se između obrva, nikada mi nije tražio oći, uvek samo obrve: Šta ti to radiš? Po ceo dan se vucaraš po hladovini i pokušavaš, poput krompira, iz sebe same da iskljaš. Kakve sve to ima veze s naukom? Ama baš nikakve. Na koga se i na šta pozivaš? To je prvo i

poslednje pitanje. Jer umetnici možda i mogu da u prirodi pronađu inspiraciju za svoj rad, ali naučnici? Nema šanse. Tako ništa nećeš uraditi.

A šta je s Njutnom, kazala sam, nije li on posmatrajući drvo jabuke otkrio silu Zemljine teže? (Izgleda da me je priroda ovoga puta baš inspirisala, jer sam inače retko kad dovitljiva.)

Oh, odgovori Petrus, vidi ti nju! Čega se samo setila, Njutna! Ništa onda, poštovani Isače, neću da vam smetam, s nestrpljenjem iščekujem vaše sledeće otkriće. Zatim je rekao nešto psima, nisam razumela šta, pa zajedno s njima škrugućući krenuo u pravcu kamene klupe. Gledala sam za njima, za Petrusom i tim neočešljanim, izgrebanim psima koji su neumorno trčkarali oko njega, videla ga kako otvara u plavo ofarbano poštansko sandučće, kako vadi novine i kovertu iz njega, kako stavlja kovertu u džep pantalona, seda na klupu i otvara novine.

Smračuje se, vrućina polako popušta. Navuci gumenjake, vodim te u štalu, rekao je Petrus, hoću nešto da ti pokažem. Zatvorio je pse u kuću i s kvačice na vratima koja je stajala pored držača za ključeve uzeo štapnu džepnu lampu. Idemo. Čutke smo hodali ka štali, jedno iza drugog, bosa stopala pri svakom su mi koraku klizila po ogromnim čizmama i udarala čas o njihov vrh, čas o pohabanu im petu. Pre nego što je otvorio vrata štale, Petrus je stavio prst na usta. Ponovio je gest, ovoga puta izraženije, i otvorio drvenu rezu. U štali je već bilo mračno, kao odgovor na naš dolazak nekoliko jarića počelo je da mekeće, čuli smo šuškanje, grebuckanje i frktanje, a onda je postepeno opet zavladała tišina. Bilo je negde oko deset. Petrus i ja smo čučeci pored vrata posmatrali jedno drugo, koliko nam je tmina to dozvoljavala. Ja sam ga gledala tamo gde

sam slutila da mu se nalaze oči, a on meni između obrva, pod pretpostavkom da je znao gde se one nalaze. Večernja tišina. A onda je odjednom, ni iz čega, nastala strašna buka, kao da se kakva lavina od šljunka sručila na krov štale, direktno iznad naših glava. Iznad naših glava? Ne, pre će biti da se sjurila o zid pored nas, ne, čekaj, da li je to uopšte moguće? – da lavina krene uza zid? Šta je to?, upitala sam kad sam došla do vazduha. Petrus je kvrcnuo štapnu džepnu lampu i usmerio je ka zidu. Pacovi! Jurili su iznad neobrađenog drveta, bez ikakve logike, jasnoga cilja i pravca. U jednom momentu kao da su se bili popeli na tavan. Šta li su tamo radili, kovali planove? Postalo je tiho. Zar su već nešto smislili? Ponovo buka: neverovatnom brzinom rastrčali su se po zidovima, ovoga puta nadole, nebrojive šapice i kandže su tutnjale, udarale o drvo, njih na tuce već je bilo dospelo do poda štale, trčali su, jurili ukруг, naletali jedan na drugog, jedan drugog preskakali. Nekoliko ih je krenulo pravo na nas, skočila sam, otvorila vrata štale i istrčala napolje. Petrus je laganim korakom izašao za mnom. Od početka leta su se, rekao je sabrano, namnožili neverovatnom brzinom, no rekao bih da su sada dostigli vrhunac svoje populacije. Mislim da ćemo morati da delamo.

Mi? Ali ja ne znam ništa o pacovima.

Petrus mi je prišao, zagrlio me i rekao: Ne znaš? Poljubili smo se. Kako sam zatvorila oči, po mrežnjači su mi zaigrali pacovi i učinili da mi oko zatreperi. Sutra nam dolaze moja braća, prošaputao mi je Petrus na uho, i ja osetih prijatno golicanje, svratiće nakratko u povratku iz Lakana.

Otvorila sam oči. Znači da je ono pismo bilo od njih?, pitala sam ga.

Izvukao se iz zagrljaja. Koje pismo?

Petrus je imao tri brata. Iako je on bio najviši od svih, otpozadi su sva četvorica izgledala isto, bila su iste građe: izdužen trup pravih leđa i spuštenih ramenâ, kratke, jake noge. Spređa ih, međutim, niko ne bi pomešao. Jedan je bio ćelav, drugi bradat, a treći – rumen kao ruža. Andreas je imao dvadeset sedam godina, bio je svega dve godine stariji od Petrusa, no već bez maltene ijedne dlake na glavi. Imao je usko lice i upale oči, koje kao da su svakoga časa bile druge boje. Plave. Sive. Zelene. Usta kao da nisu bila njegova, već ukradena s nekog drugog lica: isuviše puna, isuviše nežna, isuviše lepa. Studirao je poslovni menadžment u Sankt Galenu, na fakultetu poznatom po tome što ga završavaju sve sami najbeskompromisniji rukovodioci.

Najstariji, Jozef, živeo je u Kanadi, gde je nadgledao nekoliko lugarnica u porodičnom vlasništvu. Jozef je retko govorio. Očajnički traži ženu za brak, rekao mi je Petrus. No u kanadskim šumama jedva da ima ženâ, a i tih nekoliko mu ne odgovara.

Zašto?, želela sam da znam.

Zašto? Nemam pojma, odgovorio je Petrus.

U svakom slučaju, Jozef se nije brijao, nosio je neuglednu, neurednu bradu.

Martin, najmlađi, svakako je polagao više na svoju spoljašnost od ostalih, nosio je ispeglane košulje, koristio lotion posle brijanja i oblikovao kosu pomoću gela, koji je, možda i usled vrućine, imao prodoran miris breskve. Iako je imao dvadeset dve godine, izgledao je kao da mu je šešnaest, neprestano se crveneo, reagovao na svaki komentar koji bi mu uputili i patio od hroničnih napada smeha, prilikom kojih je zvučao kao devojčica.

Kada se vozilo, kombi iz kojeg je treštala elektronska muzika, zaustavilo ispred kuće, psi su lajući krenuli ka